

Η Ησυχαστική Παράδοση στην Τσεχία και τη Σλοβακία

[Ορθοδοξία](#) / [Θρησκευτική ζωή](#)

[Μητροπολίτης Πράγας Χριστοφόρος](#)

Η Παράδοση του Ησυχασμού στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας αποτελεί πνευματική κληρονομιά των αγίων ισαποστόλων αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου, φωτιστών των Σλάβων. Παρά τις ιεραποστολικές της ρίζες, οι οποίες εντοπίζονται ήδη στα μέσα του 9ου αιώνα, στη δραστηριότητα των Θεσσαλονικέων αδελφών Αποστόλων, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ιστορία μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, με την ίδρυσή της ως αυτοκέφαλης Εκκλησίας, όταν οργανώθηκε το νέο κράτος των Τσέχων, Σλοβάκων και Ρώσων, η Τσεχοσλοβακία. Σε αυτήν τη διαδικασία πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε η Ρωσική Εκκλησία. Οι Ρώσοι ιεραπόστολοι, τον 19ο και 20ο αιώνα, αναγνώρισαν την

τσεχική γλώσσα ως λειτουργική γλώσσα της Εκκλησίας και αυτοί ήταν που μας μετέδωσαν την ησυχαστική παράδοση, που επιβίωσε στη σκέψη των Ρώσων εκκλησιαστικών Πατέρων και συγγραφέων.

Αρχικά, η ησυχαστική παράδοση, στην Τσεχοσλοβακία, βρήκε πρόσφορο έδαφος για την καλλιέργεια και την ανάπτυξή της στη μονή του αγίου Ιώβ Ročaevski, στο Ladomirov (Ανατολική Σλοβακία). Η Μονή αυτή ιδρύθηκε στη δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα από μοναχούς της ρωσικής μονής Ročaeno, οι οποίοι είχαν αναγκαστεί να φύγουν από τη Ρωσία λόγω του νέου πολιτικού καθεστώτος που είχε επικρατήσει, του κομμουνιστικού. Πολύ σύντομα, η σκληρή άσκηση των αδελφών της νεοϊδρυθείσας μονής του Αγίου Ιώβ αποτέλεσε σημείο αναφοράς της Ορθόδοξης πνευματικότητας στο νεοϊδρυθέν, επίσης, κράτος της Τσεχοσλοβακίας.

Στη Μονή προσέρχονταν προς ένταξη νεαροί δόκιμοι, γόνιμοι οικογενειών της ευρύτερης περιοχής. Την ίδια περίοδο εντάχθηκε στην αδελφότητα της Μονής και ο μελλοντικός μητροπολίτης Λάβρος (Škurle) - μία σημαντική προσωπικότητα της Ρωσικής Εκκλησίας, εξορισμένος εκείνη την εποχή από το κομμουνιστικό καθεστώς. Η αδελφότητα της Μονής, παράλληλα με τον πνευματικό βίο, δραστηριοποιήθηκε στον τομέα της αγροτικής παραγωγής, ενώ ανέπτυξε και εκδοτική δραστηριότητα. Ειδικά κατά την εποχή του Μεσοπολέμου, η εκδοτική τους δραστηριότητα έγινε ευρέως γνωστή όχι μόνο σε Τσεχοσλοβακία, αλλά και σε ολόκληρο τον Ορθόδοξο κόσμο, με την έκδοση ημερολογίων, λειτουργικών βιβλίων και βιβλίων με γενικότερο πνευματικό περιεχόμενο. Λίγο πριν το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι αδελφοί της Μονής βρέθηκαν στο Μόναχο της

Γερμανίας και από εκεί κατέληξαν στην Αμερική, όπου εγκαταστάθηκαν στη Jordanville.

Γερμανοί στρατιώτες επιχείρησαν να γκρεμίσουν τη μονή του Αγίου Ιώβ, στο Ladomirov. Μονάχα ο ναός του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, όπου φυλάσσονταν τα ιερά λείψανα του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου σώθηκε, ως εκ θαύματος. Έκτοτε η Μονή δεν αναστηλώθηκε ποτέ και σήμερα είναι ζωντανή μόνο η ανάμνηση των πνευματικών επιτευγμάτων της μοναστικής αδελφότητας του Ladomirov. Ο τελευταίος ηγούμενος της Μονής Ιγνάτιος (Čokin) κοιμήθηκε σε ηλικία ογδόντα ετών, στην κτισμένη από τον ίδιο μικρή Μονή κοντά στο Ulič Krive.

Στη Σλοβακία, σήμερα, υπάρχει μόνο μία Μονή. Βρίσκεται στην πόλη Komarno και υπάγεται στη διοίκηση της τοπικής εκκλησιαστικής κοινότητας. Το οικοδομικό συγκρότημα της Μονής έχει κτιστεί από Ορθόδοξους Σέρβους, οι οποίοι είχαν εγκαταλείψει την πατρίδα τους, για να εγκατασταθούν στην Αυστροουγγαρία μερικούς αιώνες νωρίτερα.

Ο πρώτος φορέας της ησυχαστικής παράδοσης στο χώρο της Τσεχίας είναι ο νεομάρτυρας Gorazd-Pavlik (†1942). Πνευματική του κατάρτιση έλαβε στη Fruška Gora (περιοχή της Σερβίας), όπου και έγινε η μοναχική του κουρά το 1921. Αργότερα, αναδείχθηκε επίσκοπος της νέας επαρχίας Moravsko-Slezska. Εκείνη την περίοδο σχεδίαζε να ανεγείρει Μονή, κατά την παράδοση των σερβικών Μονών στο Stremičko της Βόρειας Μοραβίας, σχέδιο όμως που δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ τελικά.

Επόμενος φορέας της ησυχαστικής παράδοσης στα Τσέχικα εδάφη υπήρξε ο αρχιεπίσκοπος Σαββάτιος (Vrabetz), ο οποίος υπαγόταν στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αυτός, μάλιστα, ήταν εκείνος που συνέταξε τον Τόμο Αυτονομίας της Εκκλησίας του, τον οποίο ενέκρινε, το 1923, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου επί πατριαρχίας Μελετίου Δ' Μεταξάκη (1921-1923). Ως δώρο από την Κωνσταντινούπολη, ο αρχιεπίσκοπος Σαββάτιος έλαβε τη θαυματουργό εικόνα της Παναγίας, αγιογραφημένη πάνω σε δέρμα, την οποία μετέφερε στη χώρα του και την αφιέρωσε στη γυναικεία Μονή Čumalevskaya, **στην Υπο-Καρπαθιακή Ρωσία** [περιοχή που σήμερα βρίσκεται μοιρασμένη στη Σλοβακία και τη Ρουμανία].

Κατά την περίοδο που ακολούθησε, αυτή των διωγμών κατά της Εκκλησίας, την έκτη και έβδομη δεκαετία του 20ού αιώνα, οι εχθροί του Χριστού δεν κατάφεραν να κλείσουν τη μονή Čumalevskaya, η οποία, μάλιστα, μετατράπηκε σε πραγματική Λαύρα, σε Μονή-μητέρα για τις υπόλοιπες γυναικείες Μονές και Σκήτες στην Τσεχοσλοβακία. Η δύναμη της πνευματικής παράδοσης αυτής της Μονής πήγαζε

από την ησυχαστική πνευματική παράδοση. Επίσης, με την ευλογία του αρχιεπισκόπου Σαββατίου ανηγέρθη Μονή στο λόφο Voznesenskoe. Ο αρχιεπίσκοπος Σαββάτιος ανήγειρε ακόμα μερικές Μονές **στην Υπο-Καρπαθιακή Ρωσία**, με την πνευματική βοήθεια του πνευματικού του πατέρα, του μητροπολίτη Αντωνίου (Chrapovitski).

Στη μεταπολεμική Τσεχία, η ησυχαστική παράδοση επιβίωσε μόνο στις επαρχίες, οι οποίες είχαν ή τις επισκέπτονταν τακτικά ιερείς, επειδή οι πολιτικές Αρχές δεν επέτρεπαν την ανέγερση νέων Μονών. Μόλις στη δεκαετία του '90, μειώθηκε ο κρατικός έλεγχος, στον οποίο υπέκειτο η Ορθόδοξη Εκκλησία, και έτσι άρχισε μια νέα εποχή καλλιέργειας και ανάπτυξης της ησυχαστικής παράδοσης στη χώρα μας, με τη σταδιακή ίδρυση, τα τελευταία χρόνια, ανδρικών και γυναικείων Μονών. Πρώτη ήταν η γυναικεία μονή της Παναγίας, στο Vilemon. Ακόμη και σήμερα, η αδελφότητα της Μονής αυτής ζει με την παρακαταθήκη της πνευματικής παράδοσης του Ρουμάνου γέροντα Κλεόπα. Αυτός ο σπουδαίος ασκητής, κορυφαίος εκπρόσωπος του νεώτερου Ρουμανικού Μοναχισμού, είχε δώσει την ευλογία του για την ίδρυση της μονής της Παναγίας, στο Vilemon. Μάλιστα, στη Μονή η λατρευτική ζωή, μέχρι και σήμερα, ακολουθεί το τυπικό της ρουμανικής ησυχαστικής παράδοσης.

Άλλο πνευματικό κέντρο καλλιέργειας της ησυχαστικής παράδοσης στην τοπική Εκκλησία μας είναι η περιοχή Chruba Vr'бка. Σε αυτήν την κοινότητα, κάτω από τα Λευκά Καρπάθια της Μοραβικής Σλοβενίας, γεννήθηκε, το 1876, ο νεομάρτυρας Gorazd. Για πολλά χρόνια, εκεί πραγματοποιούνται ετήσιες τοπικές εκκλησιαστικές σύνοδοι. Μετά από κάποιο διάστημα, πετύχαμε να μας παραχωρηθούν επιπλέον κτήρια για τις ανάγκες της εκκλησιαστικής μας ζωής. Επίσης, ανεγείραμε παρεκκλήσιο αφιερωμένο στον νεομάρτυρα Gorazd.

Το επόμενο στάδιο ήταν η ανέγερση Μονής. Πρώτος ηγούμενος διετέλεσε ο Κύριλλος (Pospišil). Η μοναστική αδελφότητα ήταν εμπνευσμένη τόσο από τη ρωσική πνευματική παράδοση, όσο και από την αγιορειτική. Μάλιστα, το κτηριακό συγκρότημα της Μονής εγκαινιάστηκε από Σιμωνοπετρίτες ιερομονάχους. Ακόμη και σήμερα, η μοναστική αδελφότητα προσελκύει πολλούς κοσμικούς για πνευματικές συζητήσεις. Τελούνται συχνά αγρυπνίες, ενώ αποτελεί και τόπο συνάντησης της νεολαίας. Οι νέοι μας μαθαίνουν έτσι πολλά για την ησυχαστική παράδοση και γενικότερα για την πνευματική ζωή.

Στο πρόσφατο παρελθόν ανηγέρθη μία ακόμη γυναικεία Μονή, στο Luče, κοντά στο Karlovi Vari (Τσεχία). Σε αυτήν εγκαταβιούν μοναχές που βιώνουν τη συνεχή προσευχή, οι οποίες ήρθαν από τη μονή Čumalevo. Η μοναστική αυτή αδελφότητα ακολουθεί το αγιορειτικό τυπικό. Στο λόφο Dubsko, τα τελευταία έτη του 20ού και

τα πρώτα του 21ου αιώνα, ιδρύθηκε η σκήτη του Αγίου Νικολάου, στην οποία, εδώ και πολλά χρόνια, ζει και προσεύχεται η ερημίτισσα μητέρα Νεκταρία. Η άσκησή της συνίσταται στη συνεχή προσευχή. Συνοδεύει με την προσευχή της όλους τους επισκέπτες από τα κοντινά χωριά και έτσι έγινε, πραγματικά, παράδειγμα πνευματικότητας για όλους όσοι είχαν την ευκαιρία να τη γνωρίσουν από κοντά και να γνωρίσουν έτσι τη δύναμη της ησυχαστικής παράδοσης.

Εκτός από κάποιες ανδρικές Μονές στη Βόρεια Τσεχία και στη Μοραβία, πρόσφατα στο δάσος Slanovki, κοντά στο Marianski Lazni, ιδρύθηκε η Σκήτη της Μεταμόρφωσης του Κυρίου. Οι μοναχοί, που εγκαταβιούν σε αυτήν, ακολουθούν τη μοναχική παράδοση του Μαυροβουνίου και ασχολούνται με την αγιογραφία και την αγροτική ζωή. Η μοναχική κουρά όλων έγινε στη μεσαιωνική μονή της Tsetini, στη Σερβία.

Από τη μελέτη μας προκύπτει ότι η τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία μας οφείλει την ύπαρξή της στη Ρωσική Εκκλησία, αλλά εμπλουτίστηκε πνευματικά από την παράδοση της Σερβικής και της Ρουμανικής Εκκλησίας. Σήμερα, ο πιο γνωστός και αγαπητός άγιος των πιστών μας είναι ο μυστικός διδάσκαλος και φωτιστής Σεραφείμ του Σάρωφ.

Την εποχή της αθεϊστικής προπαγάνδας, οι πιστοί αντλούσαν πνευματική δύναμη από τις ιστορίες των προσκυνητών, οι οποίες ήταν στη διάθεσή των χριστιανών μόνο σε μορφή πρόχειρων αντιγράφων. Οι Ορθόδοξοι χριστιανοί, ακόμη και όταν δεν υπήρχαν ιερείς ή θεολόγοι, προσπαθούσαν να μάθουν προσευχές και την παράδοση της ασκητικής ζωής από τα βιβλία, που διαδίδονταν από χέρι σε χέρι. Έτσι, εκπληρώθηκαν οι προφητικοί λόγοι του αγίου Σεραφείμ του Σάρωφ, ότι «*θα έρθει καιρός που δεν θα υπάρχουν γέροντες και δάσκαλοι, αλλά οι πιστοί θα πορίζονται πλούσια την πνευματική εμπειρία από τα βιβλία, κατά τις παραδόσεις των εκκλησιαστικών ποιμένων και δασκάλων*».

Παρ' όλο που σήμερα πραγματοποιούνται πολύ συχνά προσκυνηματικές επισκέψεις σε πολλές ορθόδοξες Μονές στην Τσεχία και τη Σλοβακία, πολλοί Τσέχοι και Σλοβάκοι ορθόδοξοι χριστιανοί πραγματοποιούν προσκυνηματικά ταξίδια και στο εξωτερικό, κυρίως στη Ρωσία, τη Σερβία και τη Ρουμανία. Τέτοια προσκυνηματικά ταξίδια είναι μεγάλη ευλογία για όλους, καθώς οι συμμετέχοντες σε αυτά μοιράζονται, μετά την επιστροφή τους, τα βιώματα και τις πνευματικές τους εμπειρίες με άλλους αδελφούς μας.

Η Ορθοδοξία και η ησυχαστική της παράδοση δεν έχουν σύνορα, αλλά έχουν ζωντανούς αντιπροσώπους, που μεταδίδουν αυτήν την παράδοση και την κάνουν ζωντανή και προσιτή στον κόσμο, παρέχοντας πλουσιοπάροχα τη θεία ευλογία και

χάρη.

Μετάφραση: Φώτης

<http://bit.ly/1eIvAss>